

Bilgi Bilimi Eğitiminde Yeni Eğilimler ve Türkiye’de Eğitim Veren Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Müfredatlarının IFLA Temel Bilgi Alanlarına Göre Analizi

Coşkun Polat*

Özden Demircioğlu Faydalıgül**

Öz

Amaç: Bu çalışmayla, çeşitlenen ve yön değiştiren kütüphane ve bilgi bilimi eğitimindeki güncel eğilimleri belirlemek, Türkiye’de bu alanda eğitim veren Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin müfredatlarını IFLA tarafından oluşturulan Temel Bilgi Alanları kapsamında değerlendirmek, bölümlerin müfredatlarını benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmıştır. Öncelikle ilgili literatür, iSchools ortak müfredatına dâhil olan konular ve IFLA Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi Eğitim Programları Rehberi incelenerek bu alandaki eğitimde yeni yönelimler saptanmaya çalışılmıştır. Türkiye’de aktif eğitim veren on dört bilgi ve belge bölümünün lisans müfredatlarının, IFLA tarafından hazırlanan bu rehberin önerdiği müfredata göre içerik analizi ve karşılaştırması yapılmıştır. Bunun için her bir bölüm için ayrı bir MS Excel programında oluşturulan veri setlerinde zorunlu ve seçmeli dersler için ayrı alanlar tanımlanmıştır. Dersler rehberde belirtilen üç temel alan gereksinimine göre gruplandırılmıştır. Gruplandırılan derslerin AKTS açıklamasına göre Temel Bilgi Alanı kodlaması yapılmıştır. Kodlama sonrası her bir bölümün kendi içinde ve bölümler arası karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Tüm hesaplamalar ile tablolara yönelik işlemler yine Excel programı üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Analiz sonucunda her bir bölümün ağırlıklı temel alanı ve derslerin Temel Bilgi Alanları dağılımları ortaya çıkmıştır. Bölümlerin müfredatlarında sırasıyla Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri ve LIS Temelleri temel alanlarına yönelik derslere yer verdiği anlaşılmıştır.

Sonuç: Çalışmada, literatür incelemesi kapsamında belirlenen Kütüphane ve Bilgi Bilim alanında yeni eğilimlere göre bölümlerin müfredatlarını yapılandırılmaları gerektiği tespit edilmiştir. Türkiye’de eğitim veren Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinin müfredatlarında Temel Bilgi Alanları arasında dağılım açısından dengesizlik vardır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre Temel Bilgi Alanlarını kapsayan derslerin dengeli olduğu ortak bir ders müfredatı ve Bilgi Okulları Örgütü konsorsiyumu önerilmiştir.

Özgünlük: Bu çalışma Türkiye’de eğitim veren BBY bölümleri müfredatlarının IFLA’nın önerdiği Temel Bilgi Alanlarına göre içerik analizi yapan ilk çalışma olması ve Temel Bilgi Alanlarına uygun güncel bir ders müfredatı önerisi sunması bakımından diğer çalışmalardan ayrılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: IFLA Temel Bilgi Alanları, iSchools, Bilgi ve belge yönetimi müfredatı, Bilgi ve belge yönetimi eğitimi, Kütüphane ve bilgi biliminde yeni eğilimler.

* Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, polatcoskun@gmail.com

**Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, ozdend@adu.edu.tr

New Trends in Information Science Education and Analysis of Curricula of LIS Departments Providing Education in Turkey According to IFLA Foundational Knowledge Areas

Coşkun Polat*

Özden Demircioğlu Faydalıgöl**

Abstract

Purpose: The aim of this study is to determine the current trends in library and information science education, which diversifies and changes direction over time, to evaluate the curricula of the Information Management Departments providing education in this field in Turkey within the scope of the Foundational Knowledge Areas created by IFLA, and to reveal the similarities and differences in the curricula of the departments.

Method: Content analysis was used as a method in the study. Firstly, attempts have been made to detect new trends in education in this field by examining the relevant literature, the subjects included in the iSchools common curriculum and the IFLA Guidelines for Professional Library and Information Science Education Programs. The content analysis and comparison of the undergraduate curricula of fourteen information and documentation departments providing active education in Turkey were made according to the curriculum recommended by this guide prepared by IFLA. For this purpose, separate fields were defined for compulsory and elective courses in data sets created in a separate MS Excel program for each department. Courses are grouped according to the three main field requirements specified in the guide. Foundational Knowledge Area coding of the grouped courses was done according to the ECTS description. After coding, comparative analysis was made within each section and between sections. All calculations and operations related to the tables were also carried out via the Excel program.

Findings: As a result of the analysis, the weighted main areas of each department and the distribution of the courses in the Foundational Knowledge Areas were revealed. It was understood that the departments included courses in the Core areas of Technical and Management, User Services and LIS Foundations in their curricula, respectively.

Conclusion: In the study, it was found that the departments should structure their curricula according to the new trends in the field of Library and Information Science determined within the scope of the literature review. There is an imbalance in the distribution of Foundational Knowledge Areas in the curricula of Information Management departments which provide education in Turkey. According to the findings of the study, a common curriculum with balanced courses covering the Foundational Knowledge Areas, and a consortium of Information Schools Organization were proposed.

* Professor, Çankırı Karatekin University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Information Management, polatcoskun@gmail.com

**Lecturer, Aydın Adnan Menderes University, ozdend@adu.edu.tr

Originality: *This study differs from other studies by being the first study to analyze the content of the curricula of information management departments that provide education in Turkey according to the Foundational Knowledge Areas recommended by IFLA and by presenting an up-to-date course curriculum proposal in line with the Foundational Knowledge Areas.*

Keywords: *IFLA Foundational Knowledge Areas, iSchools, LIS curriculum, LIS education, LIS new trends*

Giriş

Bilgi teknolojilerindeki ilerlemeler, çeşitlenen bilgi üretimi ve paylaşım imkânları, bilgi miktarındaki artışı tetiklemiştir. Yaşanan gelişmeler bilgi artışı ile sınırlı kalmamış, bilgi kullanıcılarının bilgiyi arama, elde etme ve kullanma biçimlerinde de önemli değişiklikler olmuştur. Bu durum, amacı bilgi ile bilgiye gereksinim duyanlar arasında köprü görevi kurmak olan bilgi profesyonellerinin rollerini ve yaptıkları işin doğasını da kökten değiştirmiştir. Değişimin esas yansıması da bilgi profesyonellerini çağın gereğine uygun yöntem ve araçlarla yetiştirmekle yükümlü kütüphane ve bilgi bilimi (LIS) okulları üzerinde olmuştur. Bilginin üretimi, depolanması ve dağıtımı formatında yaşanan değişim ve çeşitlilik, kütüphane ve bilgi bilimi bölümlerini müfredatın tamamen değişmesi ve hatta gelişmelere ayak uydurabilme adına öğretim programını sık sık güncelleme tehdidiyle karşı karşıya bırakmıştır. Literatürde bu değişime ayak uyduramadığı için eğitim faaliyeti sonlanan pek çok eğitim kurumuyla ilgili çalışmalara rastlamak mümkündür. Bu tehdidi fırsata çevirme adına kütüphane ve bilgi bilimi okullarının (Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinin) birlikte hareket etmeleri, ortak öğretim programlarını ve öğretim yöntemlerini tartışmaları zorunlu hale gelmiştir.

Kütüphane ve bilgi bilimi alanında eğitim veren programların geniş bir konu kapsamı vardır ve bu kadar geniş bir alan için tek bir müfredat belirlemek zordur. Kütüphane ve bilgi bilimi eğitimi ve öğretiminde *çekirdek* olarak öğretilmesi gereken konuları inceleyen Raju (2003) bu çekirdek konuların tam olarak belirlenmesinin zorluğu vurgulamaktadır. Raju'ya göre, çekirdek konular sürekli olarak evrilmektedir, çünkü bilgi ortamı da dinamik bir değişim içindedir ve kütüphane ve bilgi bilimi eğitim programlarının bu değişimlere yanıt vermesi gerekmektedir. Bu durumu destekleyen diğer önemli çalışmalar da (Chow vd., 2011; Shah vd., 2023), alanın değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamak için eğitim programlarının sürekli olarak evrilmesi ve uyarlanmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Teknolojideki hızlı ilerlemeler, değişen kullanıcı ihtiyaçları ve farklı beceri setlerine sahip profesyonellere artan talep, bu evrimin önemini daha da artırmaktadır. Literatürde, standart bir müfredat veya çekirdek konular belirlemenin zorluğunu belirten çalışmaların yanı sıra, kütüphane ve bilgi bilimi eğitimi müfredatı üzerine yapılmış çeşitli çalışmalar ayrıca bulunmaktadır. Bu sebeple kütüphane ve bilgi bilimi öğretim programlarının konu kapsamını ele

alan araştırmalara her dönemde rastlamanın mümkün olduğu söylenebilir. Bawden (2007), “bilgi üçlemesi” olarak tanımladığı bilgi erişim (information retrieval), bilgi arama (information search) ve bilgi davranışı (information behavior) arasında güçlü bir bağ olduğunu, kütüphane ve bilgi bilimi alanında eğitim veren programların müfredatlarında “bilgi üçlemesi”nin mutlaka bir bütünlük içinde ele alınması gerekliliğini savunmaktadır. Binici (2016) tarafından tamamlanan doktora tezinde ise, bilgi teknolojilerinin etkisiyle bilgi erişim olgusunda veri madenciliği, metin madenciliği, ontolojik, algoritmik ve anlamsal bir ekseninde yönelim olduğu belirtilmektedir. Ayrıca kütüphane hizmetleri / işlemleri temasındaki azalış ve bilgi ve iletişim teknolojileri, e-devlet, pazarlama ve telekomünikasyon, bilgi erişim, algoritma ve veri yapıları ve bilgi yönetimi temalarında artış olduğu ifade edilmektedir. Araştırmada (Binici, 2016, s. 127) bu alanda eğitim veren kurumların müfredatlarını bu yönelimlere göre yeniden yapılandırmasını veya güncellemesini ve müfredatlarına entegre edecek yöntemleri geliştirmesi gerekliliği önerileri sunulmaktadır. Aynı zamanda müfredatların, yalnızca geleneksel meslek derslerini değil, aynı zamanda disiplinler arası yaklaşıma uygun olarak tasarlanması ve gelişmelere yanıt verebilecek dersleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğine de vurgu yapılmaktadır.

Bilgi profesyonelliği, temeli bilgi üretim ve tüketim süreci üzerine kurulan bir uygulama mesleği olarak kütüphane ve bilgi bilimi öğrencilerinin uygulama sahasında sahip olması gereken temel becerileri kapsamaktadır. Literatürde yer alan çeşitli çalışmalar bu becerileri ve nasıl kazanacaklarını farklı bakış açılarıyla ele almaktadır. Bronsetin (2015) bilgiyi erişilebilir kılan geleneksel kütüphane ve bilgi sistemleri becerilerinin aynı zamanda bilgi hizmetlerinin tasarımını ve sunumunu destekleyen bir beceri olduğunu belirtirken, Hossain ve Sormunen çalışmasında (2019) kütüphane ve bilgi profesyonellerinin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinde genel olarak orta düzeyde olduğunu ancak profesyonel yazılım becerilerinin ortalamasının altında olduğunu ifade etmekte ve bu becerilerin pedagojik yöntemlerle kazandırılması gerektiğini ifade etmektedir. Witte ve arkadaşları (2015) ise eğitim fakülteleri ve kütüphane ve bilgi bilim okullarında okuyan öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerine sahip olabilmeleri için her iki fakültenin iş birliği içinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Koçak ve Çakmak (2021) tarafından yapılan, Türkiye’de kütüphane ve bilgi bilimi alanında eğitim veren dokuz farklı BBY (Bilgi ve Belge Yönetimi) bölümü öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine sahip olma düzeylerini ölçen çalışmanın bulgularına göre, bazı beceriler arasında üniversitelere göre farklılıklar olduğu belirtilmektedir. Bu farklılıkların aşılabilmesi için “ortak bir müfredat” getirilmesine yönelik çalışmaların yapılması tavsiye edilmektedir.

Bilgi toplumunu niteleyen temel eğilimleri rapor halinde düzenli olarak yayımlayan International Federation Library Association (IFLA), bu raporlar ile küresel bilgi ortamındaki önemli eğilimleri belirlemektedir. Bilgi

toplumunu etkileyen değişiklikleri anlamaya ve kütüphanelerin bu değişimlere nasıl uyum sağladığını anlatmaya yönelik 2022 yılına ait rapor (Al Badi vd., 2022), bilgi profesyonelleri ve bilgi merkezleri için olduğu kadar bilgi bilimi okulları için de önemli bir kaynaktır. Bilgi ortamının sürekli değiştiiğine vurgu yapılan raporda, gelecekteki bilgi ekosistemini şekillendirmede önemli rol oynayacak beş üst düzey eğilim şu biçimde tanımlanmaktadır (IFLA, 2024):

- Yeni teknolojiler, bilgiye erişimi hem genişletecek hem de sınırlayacaktır.
- Çevrimiçi eğitim, küresel öğrenmeyi demokratikleştirecek ve sarsacaktır.
- Veri gizliliği ve korunmasının sınırları yeniden tanımlanacaktır.
- Hiper-bağlantılı toplumlar, yeni sesleri ve grupları dinleyecek ve onlara güç verecektir.
- Yeni teknolojiler, küresel bilgi ortamını dönüştüreceklerdir.

Dinamik bir mesleğe profesyonel yetiştiren kütüphane ve bilgi bilimi programlarının müfredatlarının sürekli güncel tutulması ve belirlenen bu eğilimleri takip ederek müfredat güncellemeleri yapmaları kaçınılmazdır. Belirlenen eğilimlere göre müfredat güncelleme gerekliliği sonucu, değişen ve çeşitlenen Belirlenen eğilimlere göre, müfredatın güncellenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, değişen ve çeşitlenen bilgi ortamları ile kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik kullanıcı odaklı müfredat değişiklik çalışmaları (Bronstein, 2007), bölüm adı değişikliği ile ilgili müfredat güncellemeleri (Raju, 2003; Tonta 2009; Tonta 2012; Çakın 2012; Jank vd., 2013), veri bilimi, veri analitiği ve bilgi teknolojileri odaklı müfredat güncellemeleri (Hu, 2013; Greenberg, 2017; Ortiz-Repiso vd., 2018; O’Leary, 2023) ve BBY’nin önemli bir dalı olan arşivcilik eğitimi üzerine yapılan müfredat inceleme ve öneri çalışmaları (Yılmaz, 2018) yapılmıştır. Aynı zamanda günümüzün güncel çalışma konularından olan yapay zekâ ve yapay zekâ sistemlerinin (robotik, makine öğrenmesi, uzman sistemler vb. ilgili temalar) kütüphane ve bilgi bilimi ders müfredatlarındaki yerini inceleyen ve öneride bulunan çalışmaların (Ayinde ve Kirkwood, 2020; Cox, 2021; Yoon vd., 2021; Tait ve Pearson, 2022) literatürde yer aldığı görölmektedir.

Kütüphane ve bilgi bilimi alanında eğitim veren bölümler için müfredat oluşturma, inceleme, güncelleme çalışmaları ve bu kapsamda yeni eğilimleri belirleyerek müfredatlara dâhil etme önerileri, ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışma konularındandır. Amacı farklılık gösterse de bu alanda değişime yön veren, mesleğin gelişimine katkı sağlayan kurumlar, organizasyonlar, sivil toplum kuruluşları vb. paydaşların da müfredat oluşturmada ve güncellemede ayrıca söz sahibi oldukları/olması gerektiği söylenebilir. Bu çalışma kapsamında incelenen literatürün yanı sıra iSchools

ve IFLA'nın konuyla ilgili çalışmaları, iSchools ortak müfredatının ve IFLA rehberinin incelemesi olarak ele alınmaktadır. Bu amaçla iSchools ortak müfredatına dâhil olan konular ve IFLA tarafından hazırlanan kütüphane ve bilgi bilimi eğitim programları rehberi incelenerek bu alandaki eğitimde yeni yönelimler saptanmıştır. Sonrasında da IFLA'nın hazırlamış olduğu rehber göre Türkiye'de eğitim veren bölümlerin müfredatları incelenerek ortak bir müfredat önerisi sunulmaya çalışılmıştır.

iSchools Müfredat Konuları ve IFLA Kütüphane ve Bilgi Bilimi Eğitim Programları Rehberi

iSchools, kütüphane ve bilgi bilimi okullarının değişime ayak uydurabilmesi ve çağın gereklerine uygun bilgi profesyonellerinin yetiştirilmesi adına uluslararası düzeyde ortak hareket etmelerine yönelik en önemli girişimlerden biri olmuştur. 2005 yılında ilk adımları Kuzey Amerika'daki kütüphane ve bilgi bilimi okulları tarafından atılan, daha sonra dünyanın birçok bölgesindeki okulu kapsayan ve 2015 yılında resmîyet kazanarak kurulan iSchools (iSchools, 2024), müfredatında veri bilimi odaklı güncellemeleri benimseyerek bilgi teknolojisi, kütüphane bilimi, bilişim ve bilgi bilimi gibi belirli alanlara odaklanmış bir organizasyondur. Ortiz-Repiso ve arkadaşlarına (2018, s.1) göre veri konusunda yetkin bir işgücüne duyulan ihtiyaç neredeyse her disiplini etkilemektedir. Bilgi biliminin temel süreçlerinin (bilgi toplama, düzenleme, yönetme, erişme, bilgiyi kullandırma ve bilginin manipülasyonunun engellenmesi) veri bilimi gibi veri odaklı disiplin alanlarıyla doğrudan ilgili olması ise iSchools organizasyonunun doğrudan veri bilimine ilgi göstermesinin sebebidir.

iSchools, 120'den fazla LIS eğitim kurumunu bünyesinde barındırmaktadır. Bu eğitim birliğine dâhil olan bölümlerin eğitim programlarındaki müfredatlar, bilgi teknolojisi ile ilgili derslerin sayısını arttırmıştır. Bu sayede öğrencilere bilgi teknolojisi alanında güçlü bir temel ve kapsamlı beceriler kazandırılması hedeflenmektedir. iSchools müfredatlarında kapsamın oldukça geniş tutulduğu; sosyal bilimler ve davranış bilimleri, bilgi işleme, yapay zekâ ve dilbiliminin de dâhil edildiği görülmektedir (iSchools, 2024). Ders müfredatına dâhil olan konular ise şöyledir;

- Veri bilimi
- İnsan ve bilgisayar etkileşimi
- Bilgi düzenleme ve erişim
- Bibliyometri
- Bilgi bütünlüğü

iSchools organizasyonuna dâhil olan kütüphane ve bilgi bilimi okullarının müfredatı incelediğinde, alan için dünyada yeni bir yapılanma olduğu açıkça görülmektedir. iSchools organizasyonunun veri odaklı

ihtiyaçları karşılayan ayrı uzmanlık alanlarını geliştirmeye ve ilerletmeye çalıştığı sölünebilir (Ortiz-Repiso vd., 2018, s. 1). Bilgi bilimi mesleğinde sadece isim değişikliği değil, yapılan işin de değişmesi ve çeşitlenmesi mesleğe ağ atlattırmıştır. Sölre içinde kütüphaneciliğin bilgi profesyonelliğine ve bilgi profesyonelliğinin de son dönemde veri profesyonelliğine dönüşümü, küresel eğilimin alandaki yansımasıdır. Türkiye’de bu alanda eğitim veren kimi bölümler de bu değişime ayak uydurarak, kütüphanecilik ve bilgi profesyonelliği alanlarında güncel bilgi ve becerilere odaklanarak eğitim programlarını güncellemiştir. Bu bağlamda, bazı bölümlerin sektörel değişimlere uygun ve çağın gereksinimlerini karşılayacak şekilde eğitim verme çabaları göze çarparken, bazı bölümlerin geleneksel eğitimde ısrarcı oldukları da görölmektedir.

Dünya çapında bilgi okullarını buluşturan iSchools gibi organizasyonlar ve bu alanda çalışan uluslararası örgütler ve dernekler de bir yenilenme, güncelleme, müfredat değiştirme gerekliliği konusunda çaba sarf etmektedir. Bilindiği üzere IFLA da kütüphane ve bilgi profesyonellerinin eğitimi ile ilgili rehberler hazırlamaktadır. Bu bağlamda, geçmişten günümüze IFLA tarafından hazırlanan rehberlerin, kütüphane ve bilgi bilimi alanında eğitim veren bölümlerin müfredatlarında güncel eğilimlere ve teknolojiye uyumlu bir temel bilgi alanı oluşturduğunu sölölemek mümkündür. Raju da (2003), IFLA’nın kütüphane ve bilgi bilimi eğitiminde *ekirdek müfredatı*, standart ya da zorunluluk olarak değil, *rehber* niteliğinde sunmasının daha uygun olduğunu savunmaktadır. 2022 yılında IFLA tarafından bilgi bilimi eğitiminin yeniden planlanması ve geliştirilmesi için bir ereve oluşturulması amacıyla hazırlanan rehber (Chu, Raju, vd., 2022), yine IFLA’nın 2012 yılında hazırladığı Profesyonel Kütüphane/Bilgi Yönergelerinin yerine geçmektedir. Rehberin oluşturulmasında alt çalışma gruplarının hazırladığı raporun etkisi büyüktür. Bu rapora göre (IFLA BSLISE Working Group, 2018) dünya genelinde bilgi bilimi eğitim yaklaşımlarında farklılıklar vardır ve bunun yanı sıra uluslararasılaşma, istihdam problemleri, profesyonel kimlikte karmaşa ve en önemlisi de bilgi profesyonellerinin niteliklerine ilişkin acil sorunlar vardır. Bu raporla harekete geçen IFLA, *Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi Eğitim Programları Rehberi*’ni 1 Nisan 2022 tarihinde kamuoyuna sunmuştur. Bu rehber, profesyonel kütüphane ve bilgi bilimi eğitimlerinin temel çerçevesini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Rehber, aşağıda isimleri bulunan IFLA’nın alt çalışma grupları tarafından oluşturulmuştur;

- IFLA Etkin LIS Eğitimi Oluşturma (IFLA Building Strong LIS Education/BSLISE),
- IFLA Eğitim ve Öğretim Bölümü (IFLA Section on Education and Training /SET),

- Kütüphane Teorisi ve Araştırma Bölümü (Section on Library Theory and Research / LTR)
- Gelişmekte Olan Ülkelerde LIS Eğitimi (LIS Education in Developing Countries / SIG)

Rehber iki ana bileşenden oluşmaktadır. İlk bölüm kütüphane ve bilgi biliminin temel bilgi alanlarını (TBA), ikinci bölüm ise kütüphane ve bilgi bilimi eğitim programının teknik beceri gerektiren unsurlarını kapsar. Bu unsurlar, kütüphane ve bilgi profesyonelinin uygulama yapması ve sürekli gelişimi için mesleki eğitim alması gerekliliğini içeren unsurlardır. Rehber, yükseköğretimin her düzeyinde uygulanabilecek şekilde oluşturulmuştur. IFLA tarafından hazırlanan bu rehberde yeni planlanan (kurulması yeni planlanan) bölümler ile var olan bölümlerin nitelik ölçütleri ele alınmaktadır. Bölümlerin, kurumsal misyonlarıyla tutarlılığı ve aynı zamanda uluslararası kalite yönergeleriyle uyumluluğunun kontrolü için kullanılabileceği ifade edilmektedir (Chu, Raju, vd., 2022).

Yönergeler kısaca şöyle özetlenebilir;

- Bir kütüphane ve bilgi bilim eğitim programının tasarımı, meslekteki değişikliklere ve toplumsal ihtiyaçlara uygun olmalı,
- Program, kurumun misyonu, vizyonu ve hedefleriyle uyumlu olmalı,
- Eğitim ve profesyonel akreditasyon gereksinimlerini karşılamalı,
- Ayrıca, planlama sürecinde paydaşların katılımı, eşitlik, çeşitlilik, katılım ve erişilebilirlik prensipleri ön planda olmalıdır.

Rehber, IFLA BSLISE çalışma grubu tarafından oluşturulan ve tanımlanan sekiz *Temel Bilgi Alanı* (TBA) önermektedir. Bu TBA'lar, kütüphane ve bilgi profesyonelleri tarafından daha ileri yetkinlikler geliştirmek ve müfredatta uzmanlık alanları tasarlamak için temel oluşturur. Chu ve arkadaşlarına göre bu TBA'lar kütüphane ve bilgi bilimi profesyonellerinin uygulama ve geliştirme süreçlerine devam etmek için sahip olmaları gereken bilgi alanlarını belirler (Chu, Raju, vd., 2022). Ayrıca, TBA'lar, bilgi profesyonellerinin ileri düzey öğrenmelerinin yerel/bölgesel/uluslararası bağlamlardaki ihtiyaç ve gereksinimlerine nasıl uyduğunu ifade etmelerine olanak tanır.

Rehberde geçen sekiz Temel Bilgi Alanı (TBA) şunlardır:

- Toplumda Bilgi,
- Kütüphane ve Bilgi Bilimi Profesyonelliğinin Temelleri,
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri,
- Araştırma ve Yenilik (İnovasyon),
- Bilgi Kaynakları Yönetimi,
- Bilgi Profesyonelleri İçin Yönetim,
- Bilgi Gereksinimleri ve Kullanıcı Hizmetleri,

- Okuryazarlıklar ve Öğrenme.

Rehberde tanıtılan TBA'ları, LIS eğitim programlarının müfredatında çeşitli dersler aracılığıyla yer almalıdır. Kütüphane ve bilgi profesyonellerinin eğitimi için oluşturulan bu müfredat lisans veya lisansüstü düzeyde zorunlu ve seçmeli dersleri içerir. LIS programı derece düzeyine bağlı olarak yerel ihtiyaçlara, vizyona ve misyona uygun olarak tasarlanır ve uygulanır; toplam ders sayısı, bireysel ders kredi saatleri, süre ve teori ile pratik arasındaki denge değişlik gösterebilir. Her TBA, bir veya daha fazla derse karşılık gelebilir, birkaç TBA birleştirilerek bir ders oluşturulabilir veya belirli bir TBA bir ders içinde veya birkaç ders üzerinde dağıtılabilir. Koşullar el verdiği ölçüde bir program, öğrencilere TBA'ları temel alarak belirli alanlarda bilgi ve becerilerini derinleştirmek için zorunlu ve seçmeli dersler sunarak uzmanlaşma fırsatı sağlayabilir.

Müfredatı açıklamak amacıyla TBA'ların dâhil olduğu iki program senaryosu sunulmuştur. Birincisi, bir programın belirli sayıda zorunlu dersi olduğu ve TBA'ların bu derslere entegre edileceği durumdur. İkincisi ise 3 temel ders gereksinimine sahip bir programdır ve şu şekildedir:

Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1, 7, 8'i kapsar)

Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2, 4, 5'i kapsar)

Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3, 6'yı kapsar)

Seçmeli dersleri öğrenci kendi uzmanlık alanına göre veya bir danışmanın yönlendirmesiyle seçer. Seçmeli dersler, TBA üzerine inşa edilebileceği gibi başka konuları da kapsayabilir.

Yöntem

Yaşanan değişim ve gelişimlerin eğitim-öğretime yansıtılması gerekliliği, kütüphane ve bilgi bilimi bölümlerinin müfredat içeriklerinde değişime gitmesi, eğitimlerin bilgi teknolojileri ve diğer gelişmeler çerçevesinde güncellenmesi gerektiği iSchools gibi uluslararası organizasyonlar ile IFLA gibi uluslararası örgütleri bu konuda çalışma yapmaya itmiştir. Bu çalışmanın amacı, çeşitlenen ve yön değiştiren kütüphane ve bilgi bilimi eğitimindeki güncel eğilimleri belirlemek, Türkiye'de bu alanda eğitim veren BBY bölümlerinin müfredatlarını IFLA tarafından oluşturulan Temel Bilgi Alanları kapsamında karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Çalışmada, aktif öğretim veren on dört bölümün sunduğu lisans ders içeriklerinin, IFLA alt çalışma grupları tarafından hazırlanan ve 1 Nisan 2022 tarihinde onaylanan *IFLA Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi Eğitim Programları Rehberi*'nin önerdiği müfredatla uygunluğu açısından incelemesi ve karşılaştırması yapılmıştır. Bunun için her bir bölüm için ayrı bir MS Excel programında veri seti oluşturulmuştur. Bölümlerin ders bilgi paketlerine, web sayfalarında yer alan AKTS ders bilgisi sayfalarından 07/01/2024- 22/01/2024 tarihleri

arasında erişim sağlanarak ders programlarının açıklamaları detaylı olarak incelenmiştir. Veri setlerinde zorunlu ve seçmeli dersler için ayrı alanlar oluşturulmuştur. IFLA'nın rehberinde yer aldığı gibi dersler aşağıda görüleceğe üzere 3 temel ders gereksinimine göre gruplandırılmıştır.

Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1, 7, 8'i kapsar)

Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2, 4, 5'i kapsar)

Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3, 6'yı kapsar)

Gruplandırma işleminden sonra derslerin AKTS açıklamasına göre dersin denk geldiği TBA numarasına göre kodlanmıştır. Örneğin *Modern Çağ ve Kütüphanecilik Felsefesi* dersi LIS Temelleri kapsamında yer alan Toplumda Bilgi'ye karşılık geldiği için TBA1; *Bilginin Organizasyonu* dersi Teknik ve Yönetim kapsamında yer alan Bilgi Profesyonelliğinin Temelleri ve Bilgi Kaynakları Yönetimi'ne karşılık geldiği için TBA2, *Bilgi Sistemleri Tasarımı* dersi Kullanıcı Hizmetleri kapsamında yer alan Bilgi ve İletişim Teknolojileri'ne karşılık geldiği için TBA3 olarak kodlanmıştır. Daha sonra analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda her bir bölümün ağırlıklı temel alanı ve derslerin TBA dağılımları ortaya çıkmıştır. Bölümlerin müfredatlarının kendi içlerinde değerlendirmesi ve bölümler arasındaki farklılıkları analiz edilmiştir. Tüm hesaplamalar ile tablolara yönelik işlemler yine MS Excel programı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda her dönem için üç zorunlu dersin ve üç seçmeli derslerin olduğu müfredat önerisi geliştirilmiştir.

Çalışmada cevap bulmaya çalışılan sorular şöyledir;

1. Kütüphane ve bilgi bilimi alanındaki güncel eğilimler nelerdir?
2. Kütüphane ve bilgi bilimi alanındaki güncel eğilimler Türkiye'de eğitim veren BBY bölümlerinin müfredatlarında ne düzeyde yer almaktadır?
3. Türkiye'de eğitim veren BBY Bölümlerinin müfredatı IFLA'nın sekiz Temel Bilgi Alanının kapsayacak içerikte midir?

Bulgular

Çalışmanın ilk aşamasında on dört farklı üniversitede eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden BBY bölümlerinin ders müfredatlarına ait değerlendirmeler üniversite adına göre alfabetik olarak sunulmuştur.

Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1954 yılında eğitim ve öğretim hayatına "Kütüphanecilik Enstitüsü" adı altında başlayan (Ankara Üniversitesi, 2024) Ankara Üniversitesi BBY Bölümünün ders programında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1'e göre zorunlu dersler kapsamında; LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen derslere müfredatta 2. Sınıfın bahar dönemi hariç olmak üzere her dönemde yer verilmiştir. Bu alanda müfredatta toplamda 7 ders

vardır. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen derslerin toplamı 18'dir ve sadece 4. Sınıfın bahar döneminde bu derslere yer verilmemiştir. Kullanıcı Hizmetleri olarak adlandırılan TBA'ya karşılık gelen derslerin toplam sayısı ise 4'tür.

Tablo 1: Ankara Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	3	Yok
	Bahar Dönemi	1	4	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	3	1
3. Sınıf	Güz Dönemi		2	1
	Bahar Dönemi	1	3	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	Yok
	Bahar Dönemi	1	Yok	1
	Toplam	7	18	4
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	1	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	2	Yok	1
	Bahar Dönemi	2	1	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	2	2	2
	Bahar Dönemi	1	1	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	6
	Bahar Dönemi	1	2	3
	Toplam	10	10	15
	Genel Toplam	17	28	19

Tablo 1'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 10, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 10, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 15'tir.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 29, seçmeli ders sayısı 35'tir. En çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan dersler müfredatta yer alırken (28 ders), LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler müfredatta en az (17 ders) yer verilen derslerdir.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2011 yılında kurulan bölüm, lisans eğitime 2014 yılında başlamıştır (Yılmaz, 2018, s. 48). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümünün (BBY) müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	1
	Bahar Dönemi	1	3	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	2
	Bahar Dönemi	1	4	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	1	1	3
	Bahar Dönemi	1	3	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	1
	Bahar Dönemi	1	1	3
	Toplam	6	21	11
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	1
	Bahar Dönemi	Yok	1	1
	Toplam	0	2	4
	Genel Toplam	6	23	15

Tablo 2’ye göre zorunlu dersler kapsamında; LIS Temelleri’ni kapsayan TBA’ya karşılık gelen ders sayısının 6 olduğu görülmektedir. Bu TBA’ya karşılık gelen derslere 2. Sınıfın güz dönemi ve 4. Sınıfın bahar dönemi dışında, her dönem bir ders olarak müfredatta yer verilmiştir. Teknik ve Yönetim temel bilgi alanlarına karşılık gelen dersler toplamda 21 tanedir ve bu dersler en yoğun 2. Sınıfta verilmektedir. Kullanıcı Hizmetleri temel bilgi alanlarına karşılık gelen dersler toplamda 11’dir.

Tablo 2’ye göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri’ne karşılık gelen TBA’ları kapsayan seçmeli ders yoktur. Teknik ve Yönetim’e karşılık gelen TBA’ları kapsayan ders sayısı 2, Kullanıcı Hizmetleri’ne karşılık gelen TBA’ları kapsayan ders sayısı ise 4’tür.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 38, seçmeli ders sayısı 6'dır. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında en çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan dersler yer alırken (23 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler (6 ders) yer almaktadır.

Atatürk Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1994 yılında açılan Atatürk Üniversitesi BBY Bölümü 2008-2009 eğitim-öğretim döneminde lisans eğitime başlamıştır (Atatürk Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Atatürk Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	3
	Bahar Dönemi	1	3	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	1
	Bahar Dönemi	1	3	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	2
	Bahar Dönemi	1	Yok	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	Yok	2
	Bahar Dönemi	1	1	2
Toplam		7	14	13
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	2	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	2	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	2
	Bahar Dönemi	2	1	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	4
	Bahar Dönemi	Yok	3	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	3
	Bahar Dönemi	2	2	Yok
Toplam		11	7	11
Genel Toplam		18	21	24

Tablo 3'e göre zorunlu dersler kapsamında; Atatürk Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında, LIS Temelleri TBA'na karşılık gelen toplamda 7 ders vardır. Teknik ve Yönetim TBA'na karşılık gelen dersler toplamda 14'tür. Kullanıcı Hizmetleri TBA'na karşılık gelen ders sayısı ise 13'tür.

Tablo 3'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 11, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 7, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 11'dir.

Tablo 3 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 34, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 29'dur. Atatürk Üniversitesi BBY Bölümünün müfredatında en çok Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan dersler yer alırken (24 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler (18 ders) yer almaktadır.

Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bünyesinde kurulan BBY Bölümü 2020-2021 döneminde lisans programına başlamıştır (Bartın Üniversitesi, 2024). Bartın Üniversitesi BBY'nin müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Bartın Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	1
	Bahar Dönemi	1	1	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	1	1
Toplam		3	14	9
*Seçmeli Dersler		9	3	11
Genel Toplam		12	17	20

*Toplamda 23 dersin yer aldığı bir bölüm seçmeli ders havuzu oluşturulmuştur (Gönüllülük çalışmaları dersi hariç). Her dönem 1 bölüm seçmeli dersi bu havuzdan seçilmekte ve toplamda 8 bölüm seçmeli dersi alınmaktadır.

Tablo 4'e göre zorunlu dersler kapsamında; Müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'na karşılık gelen ders sayısı 3'tür. Teknik ve Yönetim TBA'na karşılık gelen dersler toplamda 14'tür. Kullanıcı Hizmetleri TBA'na karşılık gelen dersler toplamda 9'dur.

Tablo 4'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 9, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 3, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 11'dir. Öğrenci toplamda 23 olan bu derslerin her dönem 1 ders olmak üzere 8 tanesini seçebilmektedir.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 26, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı ise 23'tür. Bartın Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında en çok Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan dersler yer alırken (20 ders), en az ise LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler (12 ders) yer almaktadır.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2010 yılında kurulan Çankırı Karatekin Üniversitesi BBY Bölümü, 2013-2014 eğitim öğretim döneminde ilk lisans eğitimine başlamıştır (ÇAKÜ, 2024). Bölümünün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Çankırı Karatekin Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	1
	Bahar Dönemi	1	1	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	1
	Bahar Dönemi	Yok	1	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	2
	Bahar Dönemi	Yok	2	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	1
	Bahar Dönemi	2	Yok	Yok
Toplam		3	8	8
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	2	2	3
	Bahar Dönemi	Yok	3	4
3. Sınıf	Güz Dönemi	2	4	1
	Bahar Dönemi	1	2	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	4	2
	Bahar Dönemi	1	2	3
Toplam		7	17	16
Genel Toplam		10	25	24

Tablo 5'e göre zorunlu dersler kapsamında; ÇAKÜ BBY Bölümü müfredatında LIS Temelleri TBA'ya karşılık gelen toplamda 3 ders vardır ve bu derslere sadece 1. Sınıfın bahar dönemi ve 4. Sınıfın bahar döneminde yer verilmiştir. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen dersler toplamda 8'dir. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı toplamda 8'dir.

Tablo 5'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 7, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 17, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 16'dır.

Tabloyu genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 19, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 40'tır. Çankırı Karatekin Üniversitesi BBY Bölümünün müfredatında en çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan derslere yer verilmişken (25 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere yer verilmiştir (10 ders).

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1972 yılında Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü adı altında kurulan Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü, eğitime 1974 yılında başlamıştır (Hacettepe Üniversitesi, 2024). 2015 yılında iSchools üyeliğine kabul edilen bölüm (Tonta, 2015) Türkiye'de bu üyeliğe dâhil olan tek BBY Bölümü'dür. Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	3	2
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	2
	Bahar Dönemi	1	2	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	1
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	1	Yok
Toplam		4	9	7
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	1

	Bahar Dönemi	Yok	2	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	4	2	3
	Bahar Dönemi	2	2	5
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	3	4
	Bahar Dönemi	Yok	1	2
	Toplam	9	17	19
	Genel Toplam	13	26	26

Tablo 6'ya göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 4'tür. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 9'dur. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ise 7'dir.

Tablo 6'ya göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 9, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 17, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 19'dur.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 20, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 45'tir. Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan dersler eşit sayıda yer verilmişken (26 ders), LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere müfredatta daha az sayıda yer verilmiştir (13 ders).

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2021-2022 akademik yılında eğitim ve öğretim hayatına başlayan İstanbul 29 Mayıs BBY Bölümü'nün (İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 2024) müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	3	1
	Bahar Dönemi	1	2	2
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	1
	Bahar Dönemi	Yok	3	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	3

	Bahar Dönemi	Yok	2	1
	Toplam	2	21	14
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	2	1	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	1
	Bahar Dönemi	2	1	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	2
	Bahar Dönemi	1	Yok	5
	Toplam	7	6	9
	Genel Toplam	9	27	23

Tablo 7'ye göre zorunlu dersler kapsamında; 1. Sınıf hariç diğer sınıflarda LIS Temellerini TBA'ya karşılık gelen derslere müfredatta yer verilmemiştir. 1. Sınıfta ise güz ve bahar döneminde bu alanları kapsayan sadece birer ders konulmuştur. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen dersler toplamda 21 tanedir ve en yoğun olarak 2. sınıfta bu derslere verilmektedir. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen dersler toplamda 14 tanedir.

Tablo 7'ye göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 7, Teknik ve Yönetime karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 6, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 9'dur.

Tablo 7 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 37, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 21'dir. En çok, Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan derslere müfredatta yer verilirken (27 ders), en az LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere müfredatta yer verilmiştir (9 ders).

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2011 yılında kurulan İstanbul Medeniyet Üniversitesi BBY Bölümü, 2016-2017 eğitim öğretim döneminde ilk lisans eğitimine başlamıştır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8'e göre zorunlu dersler kapsamında; LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen toplamda 3 zorunlu ders müfredatta yer almaktadır. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen dersler toplamda 13 tanedir ve bu derslere müfredatta her dönem yer verilmiş olup sadece 4. Sınıfın güz döneminde hiç yer verilmemiştir. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen dersler toplamda yine 13 tanedir ve bu derslere müfredatta yine 4. Sınıfın güz ve bahar döneminde hiç yer verilmemiştir.

Tablo 8'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 9, Teknik ve Yönetime karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 13, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 17'dir. Müfredatta 1. Sınıfın güz ve bahar dönemlerinde bu derslerin hiçbirine yer verilmediği görülmektedir.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 29, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 39'dur. En çok Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan derslere müfredatta yer verilmişken (30 ders), en az LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere müfredat yer verilmiştir (12 ders).

Tablo 8: İstanbul Medeniyet Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	2
	Bahar Dönemi	1	2	2
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	2
	Bahar Dönemi	Yok	2	3
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	2
	Bahar Dönemi	Yok	2	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	1	Yok
Toplam		3	13	13
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	1
	Bahar Dönemi	Yok	1	3
3. Sınıf	Güz Dönemi	3	5	1
	Bahar Dönemi	1	3	5
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	5	4
	Bahar Dönemi	2	2	3
Toplam		9	13	17
Genel Toplam		12	26	30

İstanbul Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

1963 yılında Kütüphanecilik Bölümü adıyla kurulan İstanbul Üniversitesi BBY Bölümü, 1964-1965 döneminde eğitime başlamıştır (İstanbul

Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9'a göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen toplamda 4 ders vardır. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 22, Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ise 12'dir.

Tablo 9: İstanbul Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	1
	Bahar Dönemi	Yok	4	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	1
	Bahar Dönemi	1	2	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	1	4	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	2
	Bahar Dönemi	Yok	2	2
Toplam		4	22	12
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	2	Yok	2
	Bahar Dönemi	2	Yok	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	2	2	1
	Bahar Dönemi	2	1	Yok
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	1	2
	Bahar Dönemi	1	2	1
Toplam		10	6	7
Genel Toplam		14	28	19

Tablo 9'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 10, Teknik ve Yönetime karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 6, Kullanıcı Hizmetlerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 7'dir.

Tablo 9 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 34, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 23'tür. İstanbul Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında en çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan derslere yer verilirken (28 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere yer verilmiştir (14 ders).

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2012 yılında kurulan İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi BBY Bölümü ilk öğrencilerini 2020-2021 eğitim öğretim döneminde almaya başlamıştır (İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	1
	Bahar Dönemi	1	3	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	2	3	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	1	3
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	2
	Bahar Dönemi	Yok	1	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	2
	Bahar Dönemi	2	1	1
Toplam		6	13	12
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	3	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	1	5
	Bahar Dönemi	1	1	3
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	1
	Bahar Dönemi	1	2	1
Toplam		4	11	12
Genel Toplam		10	24	24

Tablo 10'a göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen toplamda 6 ders vardır. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 13'tür. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ise 12'dir.

Tablo 10'a göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 4, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 11, Kullanıcı Hizmetlerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 12'dir. Müfredatta bütün sınıflarda bu TBA'yı kapsayan derslere yer verilmişken 1. Sınıfın güz ve bahar dönemlerinde bu derslerin hiçbirine yer verilmediği görülmektedir.

Tablo 10 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısının toplamı 31, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısının toplamı 27'dir. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan dersler eşit sayıda iken (24 ders) LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler daha az sayıdadır (10 ders).

Kastamonu Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2007 yılında kurulan Kastamonu Üniversitesi BBY Bölümü 2010 yılında öğrenci kabulüne başlamıştır (Kastamonu Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11: Kastamonu Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	1
	Bahar Dönemi	2	2	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	4	2
	Bahar Dönemi	1	3	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	2	2
	Bahar Dönemi	1	1	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	1	3
	Bahar Dönemi	1	Yok	1
	Toplam	6	15	14
Seçmeli Dersler*				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	Yok	1
	Bahar Dönemi	1	1	yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	3	Yok	1
	Bahar Dönemi	1	2	1
3. Sınıf	Güz Dönemi	2	2	1
	Bahar Dönemi	2	1	1
4. Sınıf	Güz Dönemi	3	Yok	1
	Bahar Dönemi	1	1	2
	Toplam	14	7	8
	Genel Toplam	20	22	22

*Müfredatta yer alan derslerden her dönem sadece 1 tanesi seçilmektedir. Toplamda 8 bölüm seçmeli dersi alınmaktadır.

Tablo 11'e göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen toplamda 6 ders vardır. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 15'tir. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ise 14'tür.

Tablo 11'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 14, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 7, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 8'dir.

Tablo genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısının toplamı 29, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısının toplamı yine 29'dur. Kastamonu Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan dersler eşit sayıda iken (22 ders) LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler daha az sayıdadır (20 ders).

Kırıkkale Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Bölüm, 2023-2024 eğitim öğretim döneminde öğrenci olarak eğitim faaliyetlerine başlamıştır (Kırıkkale Üniversitesi, 2024). Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12: Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	2	1	2
	Bahar Dönemi	1	2	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	1
	Bahar Dönemi	Yok	2	2
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	3	1
	Bahar Dönemi	1	1	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	1	1	Yok
	Bahar Dönemi	2	Yok	1
Toplam		8	12	10
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	Yok
Toplam		Yok	Yok	Yok
Genel Toplam		8	12	10

Tablo 12'e göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 8, Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 12, Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ise 10'dur.

Bölümün AKTS açıklamasında müfredatında seçmeli ders gözükmemektedir.

Tablo 12 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısının toplamı 30'dur. Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında en çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan derslere yer verilmiştir (12 ders), müfredatta en az LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere yer verilmiştir (8 ders).

Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Marmara Üniversitesi BBY Bölümü 1987 yılında kurulmuştur (Marmara Üniversitesi, 2024). Bölümü'nün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13: Marmara Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

	Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler			
1. Sınıf			
Güz Dönemi	Yok	2	1
Bahar Dönemi	1	2	2
2. Sınıf			
Güz Dönemi	Yok	1	3
Bahar Dönemi	Yok	1	2
3. Sınıf			
Güz Dönemi	Yok	3	Yok
Bahar Dönemi	Yok	2	Yok
4. Sınıf			
Güz Dönemi	Yok	2	2
Bahar Dönemi	Yok	2	1
	Toplam	1	15
*Seçmeli Dersler	4	16	11
	Genel Toplam	5	31
		31	22

**Toplamda 36 dersin yer aldığı bir bölüm seçmeli ders havuzu oluşturulmuştur. Öğrenci lisans dönemi bitene kadar toplamda 11 bölüm seçmeli dersini bu havuzdan almaktadır.*

Tablo 13'e göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 1'dir ve bu ders 1. Sınıfın Bahar döneminde verilmektedir. Teknik ve Yönetim olarak adlandırılan TBA'larına karşılık gelen dersler toplamda 15'tir. Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık gelen ders sayısının ise 11 olduğu görülmektedir.

Tablo 13'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temelleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı 4, Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen

TBA'ları kapsayan ders sayısı 16, Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan ders sayısı ise 22'dir. Öğrenci toplamda 36 olan bu derslerin 11 tanesini lisans programından mezun olana kadar seçebilmektedir (1. Sınıfta bu havuzdan ders almamakta, 2 sınıfın güz ve bahar döneminde toplam 2 ders, 3. Sınıfın güz ve bahar döneminde toplam 6 ders, 4. Sınıfın güz ve bahar döneminde toplam 5 ders almaktadır).

Tablo 13 genel olarak incelendiğinde, müfredatta TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 27, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 31'dir. Marmara Üniversitesi BBY Bölümü'nün müfredatında en çok Teknik ve Yönetim TBA'larını kapsayan derslere yer verilmişken (31 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere (5 ders) yer verilmiştir.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

2016 yılında kurulan Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümü 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde öğrenci kabulüne başlamıştır (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, 2024). Bölümün müfredatında yer alan derslerin AKTS açıklamalarına göre TBA dağılımları Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümü Müfredatında TBA Dağılımları

		Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)
Zorunlu Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	1	4	1
	Bahar Dönemi	1	1	1
2. Sınıf	Güz Dönemi	3	2	1
	Bahar Dönemi	3	3	Yok
3. Sınıf	Güz Dönemi	1	2	3
	Bahar Dönemi	1	1	2
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	1
	Bahar Dönemi	1	2	3
Toplam		11	15	12
Seçmeli Dersler				
1. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	Yok
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	yok
2. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	1
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	3
3. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	1
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	5
4. Sınıf	Güz Dönemi	Yok	Yok	4
	Bahar Dönemi	Yok	Yok	3
Toplam		0	0	17
Genel Toplam		11	15	29

Tablo 14'e göre zorunlu dersler kapsamında; müfredatta, LIS Temelleri'ni kapsayan TBA'na karşılık gelen toplamda 11 ders. Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı 15'tir. Kullanıcı Hizmetleri olarak adlandırılan TBA'lara karşılık gelen ders sayısı toplamda 8'dir.

Tablo14'e göre seçmeli dersler kapsamında; LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan dersler ile Teknik ve Yönetim'e karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslerin müfredatta yer verilmediği görülmektedir. Müfredatta Sadece Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen TBA'ları kapsayan seçmeli dersler vardır ve sayısı 17'dir.

Tablo 14 genel olarak incelendiğinde, TBA'lara karşılık gelen zorunlu ders sayısı 38, TBA'lara karşılık gelen seçmeli ders sayısı 17'dir. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümünün müfredatında en çok Kullanıcı Hizmetleri TBA'larını kapsayan derslere yer verilmişken (29 ders), en az ise LIS Temellerine karşılık gelen TBA'ları kapsayan derslere yer verilmiştir (11 ders).

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Veren Bölümlerin Müfredatlarında TBA Dağılımları

On dört farklı üniversitede eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden BBY bölümlerinin müfredatlarında TBA dağılımlarındaki farklılıklar Tablo 15'te yer almaktadır. Buna göre her bir bölümün ağırlık verdiği ağırlıklı temel alanı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 15'e göre, LIS Temelleri TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en fazla sayıda kapsayan ilk üç bölüm şu biçimde sıralanmaktadır: Kastamonu Üniversitesi BBY Bölümü (20 ders), Atatürk Üniversitesi BBY Bölümü (18 ders), Ankara Üniversitesi BBY Bölümü (17 ders). LIS Temelleri TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en az sayıda kapsayan üç bölüm ise şu biçimde sıralanmaktadır: Marmara Üniversitesi BBY Bölümü (5 ders), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümü (6 ders) ve Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü (8 ders).

Teknik ve Yönetim TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en fazla sayıda kapsayan ilk üç bölüm şu biçimde sıralanmaktadır: Marmara Üniversitesi BBY Bölümü (31 ders), İstanbul ve Ankara Üniversitesi BBY Bölümleri (28'er ders). Teknik ve Yönetim TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en az sayıda kapsayan üç bölüm ise şu biçimde sıralanmaktadır: Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü (12 ders), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümü (15 ders) ve Bartın Üniversitesi BBY Bölümü (17 ders).

Tablo 15: BBY Bölümlerinin Müfredatlarında TBA Dağılımları

LIS Temelleri	Teknik ve Yönetim	Kullanıcı Hizmetleri	Toplam
----------------------	--------------------------	-----------------------------	---------------

Ankara Üniversitesi BBY	17	28	19	64
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY	6	23	15	44
Atatürk Üniversitesi BBY	18	21	24	63
Bartın Üniversitesi BBY	12	17	20	49
Çankırı Karatekin Üniversitesi BBY	10	25	24	59
Hacettepe Üniversitesi BBY	13	26	26	65
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi BBY	9	27	23	59
İstanbul Medeniyet Üniversitesi BBY	12	26	30	68
İstanbul Üniversitesi BBY	14	28	19	61
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi BBY	10	24	24	58
Kastamonu Üniversitesi BBY	20	22	22	64
Kırıkkale Üniversitesi BBY	8	12	10	30
Marmara Üniversitesi BBY	5	31	22	58
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY	11	15	29	55
GENEL TOPLAM	165	325	307	797

Kullanıcı Hizmetleri TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en fazla sayıda kapsayan ilk üç bölüm şu biçimde sıralanmaktadır: İstanbul Medeniyet Üniversitesi BBY Bölümü (30 ders), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümü (29 ders) ve Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü (26 ders). Kullanıcı Hizmetleri TBA'larına karşılık gelen dersleri müfredatında en az sayıda kapsayan üç bölüm ise şöyledir; Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü (10 ders), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümü (15 ders), Ankara ve İstanbul Üniversiteleri BBY Bölümleri (19'ar ders).

Tablo 15 genel olarak incelendiğinde, Bölümler sırasıyla müfredatlarında şu temel alanlara yönelik derslere yer vermektedir; Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri ve LIS Temelleri.

Tartışma

Çalışma kapsamında incelenen ve 2022 yılında yayınlanan *Profesyonel Kütüphane ve Bilgi Bilimi Eğitim Programları İçin IFLA Rehberi, 2012*

yılında yine IFLA tarafından yayınlanan *Profesyonel Kütüphane/Bilgi Eğitimi Programları Rehberi'nin* yerini almıştır (Chu, Raju, vd., 2022). IFLA tarafından 2012 yılında hazırlanan bu rehberde göre kendi ülkelerindeki Kütüphane ve bilgi bilimi bölümlerinin müfredatlarını inceleyen çeşitli çalışmalar literatürde bulunmaktadır (Malik ve Ameen, 2017; Saladyanant, 2014). Malik ve Ameen (2017) tarafından Pakistan'daki on bir kütüphane ve bilgi bilimi bölümünün yüksek lisans müfredatları incelenmiş ve bu müfredatların IFLA'nın temel derslerine tam uyum sağlamadığı, derslerin güncel olmadığı ve bilgisayar ile iletişim temelli derslerin yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda, bazı bölümlerin bilgisayar ve iletişim teknolojileri derslerini ileri düzeyde sunarken, bazılarının bu dersleri temel seviyede sunduğu belirtilmiştir. Genel olarak, bu müfredatların geleneksel nitelikte olduğu ve gelişen çevrenin güncel ihtiyaçlarını yansıtmadığı sonucuna varılmıştır. Saladyanant (2014), Tayland'daki dokuz kütüphane ve bilgi bilimi bölümünün yüksek lisans müfredatlarını IFLA'nın eski rehberine göre incelediğinde ise, bilgisayar ve iletişim teknolojileri derslerinin müfredatta diğer derslere kıyasla daha fazla yer aldığını belirlemiştir. Türkiye'de eğitim veren BBY Bölümlerinin lisans derslerinin 2022 IFLA Rehberi'ne göre incelendiği bu çalışma, Tayland ve Hindistan'da yapılan yüksek lisans odaklı çalışmalara göre daha geniş kapsamlıdır. Bu farklılık, IFLA rehberlerinin güncellenmesi ve çeşitlenmesi, lisans ve lisansüstü ders içeriklerinin farklılığı, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, mesleğin ülkedeki konumu ve toplumun meslekten beklentileri gibi faktörlerle açıklanabilir. Bu çalışmanın bulguları, Türkiye'deki BBY bölümlerinin müfredatında özellikle Teknik ve Yönetim içerikli derslere daha fazla yer verildiğini, Kullanıcı Hizmetleri'nin ikinci sırada geldiğini ve LIS Temelleri'nin ise geri planda kaldığını göstermektedir. IFLA tarafından belirlenen TBA'ların Türkiye'deki BBY bölümleri müfredatında eşit veya dengeli bir şekilde yer almadığı söylenebilir. Kütüphane ve bilgi bilimi eğitimi veren bölümlerin amacı, uygulama becerilerine sahip mezunlar yetiştirmektir (Benson ve Willett, 2014). Ancak, uygulama becerilerinin gelişimi, sadece birkaç temel bilgi alanına dayalı eğitimle sağlanamaz. Gibbons ve White'a göre (2019), LIS müfredatı, profesyonel uygulama ve standartlar, disiplin tabanlı teori ve değişen bir toplumun çoklu girdileri tarafından yönlendirilir. Bu bağlamda, IFLA'nın belirlediği LIS Temelleri, Teknik ve Yönetim ve Kullanıcı Hizmetleri, Gibbons ve White'ın (2019) tanımladığı bu gereksinimlere karşılık gelmektedir. Ancak Türkiye'deki BBY bölümlerinin müfredatlarında LIS Temelleri'nin diğer TBA'lara kıyasla eksik olması, değişen toplumun girdilerinin müfredatta yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Özellikle, LIS Temelleri kapsamında yer alan Okuryazarlıklar ve Öğrenme (TBA 8), bir bilgi profesyonelinin okuryazarlık becerilerine sahip olmasını ve bu becerileri kullanıcıya kazandırmasını vurgulamaktadır. Bu yetenek, bilgi profesyonelinin yaşam boyu öğrenme becerisi olarak ele alınmakta ve değişen

toplumun girdilerini takip edebilen, pratik becerilere sahip uzmanlar yetiştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen literatür çerçevesinde, kütüphane ve bilgi bilimi eğitiminde ön plana çıkan güncel eğilimlerden biri teknoloji ve yapay zekâ olmuştur. Yoon ve arkadaşlarına göre (2021), kütüphane ve bilgi bilimi mesleği genel anlamda teknolojileri benimseme eğiliminde olsa da bunları profesyonel uygulamaya tam olarak entegre etmenin daha yavaş olduğu ifade edilmektedir. Nitekim, Türkiye’de kütüphane ve bilgi bilimi literatüründe yapay zekâ ve sistemleri üzerine son yıllarda çalışmalar yapılmış olsa da profesyonel uygulamaya dâhil etmenin ilk aşaması olan müfredatta yer almasına yönelik bir müfredat inceleme çalışması henüz bulunmamaktadır. Ancak Türkiye’de eğitim gören BBY bölümü öğrencilerinin 21. yüzyıl becerileri üzerine kesitsel bir çalışma yapan Koçak ve Çakmak (2021), dijital okuryazarlık ve bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerini 21. yüzyıl becerisi olarak ele almıştır. Türkiye’de kütüphanelerde yapay zekâ uygulamalarını inceleyen yüksek lisans tez çalışmasında ise (Öztürk, 2020), yapay zekânın kütüphaneciler tarafından daha çok benimsenmesi için BBY bölümlerinin müfredatlarında yapay zekâ derslerinin eklenmesi gerekliliği belirtilmektedir. Müfredatların incelendiği bu çalışmada ise Türkiye’de eğitim veren on dört BBY bölümünden sadece İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi müfredatında dördüncü sınıfın güz döneminde zorunlu ders kapsamında “Büyük Veri ve Yapay Zekâ Uygulamaları” adı altında bir ders olduğu saptanmıştır. Yukarıda belirtildiği üzere bu çalışma sonucunda Türkiye’de eğitim veren BBY bölümlerinin müfredatlarında ağırlık verdiği ikinci TBA olarak Kullanıcı Hizmetleri yer almaktadır. IFLA’nın hazırlamış olduğu rehberde *TBA3 Bilgi ve İletişim Teknolojileri* Kullanıcı Hizmetleri kapsamında yer almaktadır. Dolayısıyla Türkiye’de eğitim veren BBY Bölümlerinin müfredatlarında doğrudan yapay zekâ veya yapay zekâ sistemleri adı altında ders bulunmasa da üst alanı olan bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik ders sayısının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Avusturalya’da eğitim veren kütüphane ve bilgi bilimi bölümlerinin yüksek lisans müfredatlarını inceleyen bir çalışmada (Tait ve Pierson, 2022), Türkiye’de olduğu gibi yapay zekâ temelli derslerin az veya yetersiz oluşu sonucuna ulaşılmıştır. Bu konunun müfredattaki eksikliğinin konunun güncel olmasının yanı sıra meslekte çalışma alanının yeni oluşu ile açıklanabileceği gibi bahsi geçen çalışmada ifade edildiği üzere (Tait ve Pierson, 2022), teknoloji derslerinin kapsamında incelenebilecek potansiyel bir konudur. Dolayısıyla Türkiye’de eğitim veren BBY bölümlerinin müfredatlarında yer alan ve yeterli olmasa da orta düzeyde çıkan Bilgi ve İletişim Teknolojileri derslerinin kapsamına dâhil edilebilir.

iSchools organizasyonunun müfredat içeriği bu çalışmanın kuramsal kısmında ayrıca ele alındığı için Türkiye’de eğitim veren BBY bölümleri açısından değerlendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir. iSchools organizasyonunun profesyonel kütüphane ve bilgi bilimi eğitim

programlarının kalite değerlendirmesi üzerinde olumlu etkisi olduğunu ifade eden Welch, (2016) bu organizasyona dâhil olan bölümlerin daha çok bilgisayar teknolojilerine odaklı ders programı oluşturduğunu ve geleneksel eğitim veren bölümlerle çok az ortak noktası olduğunu savunmaktadır. ABD’de akredite olan elli altı kütüphane ve bilgi bilimi okulunun müfredatını inceleyen çalışmada (Markey, 2004) ise, teknolojinin akredite LIS programları içinde önemli bir itici güç olduğu ve yeni eğitim eğilimlerinin çoğunlukla bilgi teknolojisine odaklanan kütüphane kullanıcı hizmetleri olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak, yine aynı çalışma müfredat hazırlayan eğitimcilerle teknolojiyi müfredata dâhil ederken geleneksel LIS temel konularının unutulmaması gerektiğini öneri olarak sunmaktadır. Türkiye’de iSchool organizasyonuna dâhil olan tek bölüm Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü’dür. Bu çalışma sonucunda, bu bölümün Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri TBA’larını kapsayan dersleri eşit düzeyde çıkmışken, LIS Temelleri TBA’yı kapsayan derslerin diğer derslere oranla daha düşük çıktığı görülmektedir. Hacettepe BBY Bölümü’nde tam bir dengeli dağılım olmasa da sadece bilgisayar teknolojileri odaklı bir müfredatın olmadığı da ifade edilebilir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma kapsamında IFLA rehberine göre incelenen her bir BBY bölümünün şu karakteristiklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır;

- Ankara Üniversitesi BBY Bölümü, TBA’lara karşılık gelen dersleri daha çok seçmeli ders kapsamında müfredatına dâhil etmektedir. Müfredatta zorunlu dersler Teknik ve Yönetim ağırlıklı iken, seçmeli dersleri Kullanıcı Hizmetleri ağırlıklıdır. Zorunlu ve seçmeli derslerin genel toplamı incelendiğinde ise müfredatta ağırlıklı olarak Teknik ve Yönetim dersleri vardır.
- Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, sırasıyla Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri ve LIS temelleri derslerine yer verilmektedir. Bu bölümün müfredatında TBA’lara karşılık gelen dersler daha çok zorunlu ders olarak yer almaktadır ve Teknik ve Yönetim TBA odaklıdır.
- Atatürk Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, genel olarak ağırlık Kullanıcı Hizmetleri TBA iken, zorunlu ve seçmeli derslerde TBA’lara karşılık gelen ders sayılarının birbirine yakın olmasından dolayı daha dengeli bir TBA dağılımı olduğu söylenebilir.
- Bartın Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu ve seçmeli derslerde TBA’lara karşılık gelen ders sayıları yakındır. Zorunlu derslerde Teknik ve Yönetim ön plana çıkarken, seçmeli derslerde ise Kullanıcı Hizmetleri ön plana çıkmaktadır.
- Çankırı Karatekin Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, TBA’lara karşılık gelen ders sayısı zorunlu derslere kıyasla daha çok seçmeli ders olarak yer almaktadır. Hem zorunlu hem de seçmeli dersler

kapsamında Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri derslerinin dengeli bir şekilde yer aldığı, ancak LIS Temelleri'ne karşılık gelen derslerin daha az sayıda olduğu görölmektedir.

- Hacettepe Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu ve seçmeli dersler kapsamında Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri derslerinin sayılarının birbirine yakın olduğu görölmektedir. TBA'lara karşılık gelen ders sayısı zorunlu derslere kıyasla daha çok seçmeli ders olarak yer almaktadır. LIS Temelleri'ne karşılık gelen dersler müfredatta daha az sayıda yer almaktadır.
- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi BBY Bölümü, TBA'lara karşılık gelen dersleri daha çok zorunlu ders kapsamında müfredatına dâhil etmektedir. Müfredatta zorunlu dersler daha çok Teknik ve Yönetim ağırlıklı iken, seçmeli dersleri daha çok Kullanıcı Hizmetleri ağırlıklıdır. Zorunlu ve seçmeli derslerin genel toplamı incelendiğinde ise müfredatta ağırlıklı olarak Teknik ve Yönetim dersleri vardır.
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu derslerde Teknik ve Yönetim TBA'ya karşılık gelen ders sayısı ile Kullanıcı Hizmetleri TBA'ya karşılık ders sayısı eşittir. Ancak seçmeli derslerden dolayı müfredatında genel olarak ağırlıklı Kullanıcı Hizmetleri TBA'dır.
- İstanbul Üniversitesi BBY Bölümü, müfredatında sırasıyla Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri ve LIS temelleri derslerine yer vermektedir. Bu bölümün müfredatı incelendiğinde TBA'lara karşılık gelen dersler daha çok zorunlu ders olarak yer almaktadır ve Teknik ve Yönetim TBA odaklıdır.
- İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu ve seçmeli derslerde TBA'lara karşılık gelen ders sayıları yakındır. Hem zorunlu dersler hem de seçmeli dersler kapsamında Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri derslerinin dengeli bir şekilde yer aldığı, ancak LIS Temelleri'ne karşılık gelen derslerin daha az sayıda olduğu görölmektedir.
- Kastamonu Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu ve seçmeli derslerde TBA'lara karşılık gelen ders sayılarının birbirine yakın olduğu ve özellikle Teknik ve Yönetim ile Kullanıcı Hizmetleri'ne karşılık gelen derslerin eşit olduğu görölmektedir. Daha dengeli bir TBA dağılımı olduğu söylenebilir.
- Kırıkkale Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, sırasıyla Teknik ve Yönetim, Kullanıcı Hizmetleri ve LIS temelleri derslerine yer verilmektedir.
- Marmara Üniversitesi BBY Bölümü müfredatında, zorunlu ve seçmeli derslerde TBA'lara karşılık gelen ders sayıları yakındır. Bölümün ağırlıklı TBA'sı Teknik ve Yönetim'dir.

- Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi BBY Bölümü, TBA'lara karşılık gelen dersleri daha çok zorunlu ders kapsamında müfredatına dâhil etmektedir. Müfredatta zorunlu dersler daha çok Teknik ve Yönetim ağırlıklı iken, seçmeli dersleri daha çok Kullanıcı Hizmetleri ağırlıklıdır. Zorunlu ve seçmeli derslerin genel toplamı incelendiğinde ise müfredatta ağırlıklı olarak Kullanıcı Hizmetleri dersleri vardır.

IFLA'nın hazırlamış olduğu rehberde göre Türkiye'de eğitim veren BBY Bölümleri'nin müfredatlarının incelendiği bu çalışmanın bulgularına dayanarak şu önerilerde bulunulabilir;

- Bir TBA'da yüksek çıkan BBY Bölümü diğer TBA'da en düşükler içinde yer alabiliyor, bunun için bölümlerde, dengeli bir ders müfredatı oluşturulmalıdır.
- Müfredat toplumdaki ve uygulamadaki değişiklikleri takip etmeli ve yansıtmalıdır. Bölümler müfredatlarını sürekli olarak gözden geçirmeli, güncel kalmalıdır.

Bunun için;

- IFLA ve iSchools gibi küresel organizasyonlar; rehberler hazırladıkları, yeni eğilimleri daha çok takip ettikleri ve hatta bu eğilimlere yön verdikleri için bölümlerin böyle mesleki örgütleri takip etmesi ve dahil olmaya çalışması, bölümlerin güncel kalmalarını sağlayacaktır.
- Türkiye'de, iSchools gibi bir "Bilgi Okulları Birliği" örgütünün (eğitim konsorsiyumu) olması, ortak müfredat oluşturulması, müfredatın daha güncel olmasına, dolayısıyla TBA'larında daha dengeli bir dağılım sağlayacaktır.
- Oluşturulacak böyle bir eğitim konsorsiyumu ile; müfredatında TBA'da eksik kalan bölümler güçlü olan bölümlerin akademisyenlerinden online ders alabilir.
- Yine bu konsorsiyum aracılığıyla ortak staj programları, ortak lisans üstü eğitimler oluşturulabilir.
- Bu konsorsiyum aracılığıyla araştırma projeleri ve doktora çalışmaları desteklenebilir,
- Konsorsiyum ile, mezuniyet sonrası yaşam boyu eğitimin desteklenmesi amacıyla hizmet içi eğitim ve mesleki kurslar yapılabilir.
- Bölümler yol gösterici olarak kabul edilen organizasyon ve demeklerin bu alanda yayınladığı rapor, rehber ve yönergeleri takip etmeli, bu çıktılar için yapılan küresel çaptaki araştırmalarına katılmalıdır.
- Bu çalışma sonucunda kütüphane ve bilgi bilimi alanında yeni eğilimleri kapsayan ve IFLA'nın belirlediği TBA'lara karşılık gelebilecek zorunlu ve seçmeli derslerin yer aldığı örnek bir ders

müfredatı oluşturulmuştur (Bkz. Ek: *IFLA TBA'lara Karşılık Gelen Örnek Ders Müfredatı*) TBA'larda dengeli dağılımın olduğu bu ders programı bölümler için örnek oluşturabilecektir.

Ayrıca;

- Literatürde yapay zekâ sistemleri ve uygulamalarının kütüphane işlemleri ve hizmetlerinde kullanımına yönelik çok fazla yayın varken, bu sistemlerin kütüphane ve bilgi bilimi müfredatlarında yerini inceleyen çalışma yok denecek kadar azdır. Bu konunun müfredata entegrasyonuna ilişkin çalışmalar yapılması, müfredatların çağın gelişmelere paralel olarak güncellenmesi açısından elzemdir.
- BBY Bölümleri müfredatlarında, özellikle dijital okuryazarlık ve yeni ortaya çıkan teknolojiler gibi alanlar kütüphanecilik mesleğindeki küresel eğilimlerle uyumlu hale getirilmelidir.
- Mezunları alanın değişen taleplerine daha iyi hazırlamak için BBY bölümleri, bilgi uzmanı uygulayıcı profesyonellerle etkileşim kurmalı ve müfredatlarının alandaki en son gelişmeleri yansıttığından emin olmak için güncel kalmalıdır.

Çalışmanın kuramsal kısmında ele alındığı üzere, kütüphane ve bilgi bilimi mesleğinde dünyada yeni eğilimler daha çok teknoloji ile küreselleşen ve kolaylaşan ve bunun sonucunda güvenliğin ve güvenilirliğin tartışıldığı bir olguya dönüşmüştür. Türkiye'de bu alanda eğitim veren bölümlerin değişime ve ihtiyaca uygun olarak müfredatları yapılandırma zorunluluğu kaçınılmaz bir hâl almıştır. Bu alanda değişime yön veren, mesleğin gelişimine katkı sağlayan kurum ve kuruluşların oluşturdukları rehberler yeni kurulacak ve müfredatında güncelleme yapacak eğitim kurumları için yol gösterici olacaktır. Bu rehberler çerçevesinde bir müfredat oluşturulması ve güncellenmesi eğitim veren kurumun kalite ve akredite sürecini kolaylaştıracak, eğitimin uluslararası standartlara uygunluğunu destekleyecektir.

Kaynakça

Al Badi vd. (2022). *IFLA Trend Report 2022 Update* 21 Ocak 2024 tarihinde <https://trends.ifla.org/update-2022> adresinden erişildi.

Ankara Üniversitesi (2024). Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü <http://www.dctf.ankara.edu.tr/ogrenci-isleri/akademik-birimler/bilgi-ve-belge-yonetimi/> Mart 2024 tarihinde erişildi

Atatürk Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Mart 2024 tarihinde <https://birimler.atauni.edu.tr/bilgi-ve-belge-yonetimi/tarihce/> adresinden erişilmiştir.

- Bartın Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://bilgibelge.bartın.edu.tr/tarihce.html> adresinden erişilmiştir.
- Bawden, D. (2007). Information seeking and information retrieval: The Core of the information curriculum? *Journal of Education for Library and Information Science*, 48(2), 125-138.
- Benson, M. ve Willett, P. (2014). The information school at the University of Sheffield, 1963–2013. *Journal of Documentation*, 70(6), 1141–1158. <https://doi.org/10.1108/JD-03-2013-0040>
- Binici, K. (2016). *Kütüphane ve bilgi bilimi çalışmalarında dönemsel konu analizi* (yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Bronstein, J. (2007). Current trends in library and information studies curricula around the world. *Journal of information and Communication Ethics in Society*, 5 (2/3), 59-78.
- Bronstein, J. (2015). An exploration of the library and information science professional skills and personal competencies: An Israeli perspective. *Library & Information Science Research*, 37(2), 130-138. doi:10.1016/j.lisr.2015.02.003
- Chu, C.M. ve Raju, J. vd. (2022). IFLA Guidelines for Professional Library and Information Science (LIS) Education Programmes. IFLA. <https://repository.ifla.org/handle/123456789/1987>
- Cox, A. (2021). The impact of AI, machine learning, automation and robotics on the information professions: A report for CILIP. <https://www.cilip.org.uk/page/researchreport>
- Çakın, İ. (2012). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde 40 yıl: Hacettepe Üniversitesinin lisans programındaki değişiklikler. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 262-290.
- ÇAKÜ (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://bilgibelge.karatekin.edu.tr/tr/misyon--vizyon-21018-sayfasi.karatekin> adresinden erişilmiştir.
- Gibbons, L. ve White, H. (2019). A comparative study of LIS accreditation frameworks in Australia, New Zealand, United States, and Canada. *Journal of Education for Library and Information Science*, 60 (4), 241–264. <https://doi.org/10.3138/jelis.2018-0040>
- Greenberg, J., ve Lin, X., Chowdhury, vd. (2017). Information science to data science: New directions for iSchools. *iConference 2017 Proceedings*.

- Aralık 2023 tarihinde <https://www.ideals.illinois.edu/handle/2142/96787> adresinden erişildi.
- Hacettepe Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Mart 2024 tarihinde http://www.bby.hacettepe.edu.tr/page.php?x=6WH4navEwu9NLjldyGM7MwtvDQPqF-w_vkKdJSrL-Ec% adresinden erişildi.
- Hossain, M. A. ve Sormunen, E. (2019). ICT skills of library and information science (LIS) students in Bangladesh. *International Information & Library Review*, 51(4), 285-299. DOI: [10.1080/10572317.2018.1559661](https://doi.org/10.1080/10572317.2018.1559661)
- Hu, S. (2013). Technology impacts on curriculum of library and information science (LIS)-a United States (US) perspective. *LIBRES: Library & Information Science Research Electronic Journal*, 23(2), 1-9.
- IFLA (2024). *Discover the trends* 21 Ocak 2024 tarihinde <https://trends.ifla.org/> adresinden erişildi.
- IFLA BSLISE Working Group (2018). *Building Strong LIS Education: A Call to Global and Local Action – An IFLA BSLISE Working Group White Paper*. Cape Town: University of Cape Town Libraries. doi: [http:// dx.doi.org/10.15641/0-7992-2542-6](http://dx.doi.org/10.15641/0-7992-2542-6)
- iSchools (2023) Aralık 2023 tarihinde <https://www.ischools.org/> adresinden erişildi İstanbul Medeniyet Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://bilgibelge.medeniyet.edu.tr/tr> adresinden erişildi.
- İstanbul Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://bilgibelge-edebiyat.istanbul.edu.tr/tr/content/bolumumuz/bolumun-tarihcesi> adresinden erişildi.
- İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi (2024). Hakkımızda. Temmuz 2024 tarihinde <https://edebiyat.29mayis.edu.tr/tr/hakkimizda> adresinden erişildi.
- İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://bby.ikcu.edu.tr/S/18484/bolumumuz-hakkinda> adresinden erişildi.

- Jank, D. A., Chu, H. ve Koenig, M. (2013). Mergers, collaborations, alliances and partnership in LIS education, *Advances in Librarianship*, 36, 139-184.
- Kastamonu Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://itbf.kastamonu.edu.tr/index.php/boeluemler/bilgi-ve-belge-yoenetimi> adresinden erişildi.
- Kırıkkale Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://fefbby.kku.edu.tr/Bolum/Sayfa/Index?Sayfa=BolumBolumTarihcesi> adresinden erişildi.
- Koçak, Ö. ve Çakmak, N. (2021). Bilgi ve belge yönetimi bölümü öğrencilerinin 21. Yüzyıl becerileri: Kesitsel tarama araştırması. *Bilgi Dünyası*, 22 (1), 161-196. doi:10.15612/BD.2021.607
- Malik, A. ve Ameen, K. (2017), Library/information education programs in Pakistan: a comparison with IFLA Guidelines. *Library Review*, 66 (4/5), 297-309. <https://doi.org/10.1108/LR-11-2016-0098>
- Markey, K. (2004), Current educational trends in the information and library science curriculum. *Journal of Education for Library and Information Science*, 45(4), 317-339.
- Marmara Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <http://bby.fef.marmara.edu.tr/genel-bilgiler> adresinden erişildi.
- Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi (2024). Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Mart 2024 tarihinde <https://www.osmaniye.edu.tr/birimdetay-bby-20582> adresinden erişildi.
- O'Leary, K., Jeonghyun, K. ve Abebe, L. (2023). Data Science Curriculum: An analysis of LIS schools and iSchools in North America, 2023 *ALISE Proceedings* 9 Aralık 2023 tarihinde <https://iopn.library.illinois.edu/journals/aliseacp/article/view/1253> adresinden erişildi.
- Ortiz-Repiso, V., Greenberg, J., & Calzada-Prado, J. (2018). A cross-institutional analysis of data-related curricula in information science programmes: A focused look at the iSchools. *Journal of Information Science*, 44(6), 768-784. <https://doi.org/10.1177/0165551517748149>.
- Öztürk, F. (2020). *Kütüphanelerde yapay zekâ uygulamaları* (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Raju, J. (2003), The core in library and/or information science education and training. *Education for Information*, 21(4), 229-242.
- Saladyanant, T. (2014). Library and Information Science Curriculum in Thai Universities Compared with IFLA Guidelines for Professional Library/Information Educational Programs. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 147(25), 120-125.
- Shah, S. H., Pei, L., ve Chen, T. (2023). Emergence, evolution, challenges and future prospect in LIS education and its impact on job opportunity of LIS education in Pakistan. *Collection and Curation*, 42(4), 117–127. doi: [10.1108/CC-11-2022-0039](https://doi.org/10.1108/CC-11-2022-0039).
- Tait, E. ve Pierson, C. M. (2022). Artificial intelligence and robots in libraries: Opportunities in LIS curriculum for preparing the librarians of tomorrow. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 71(3), 256–274. <https://doi.org/10.1080/24750158.2022.2081111>
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK>
- Tonta, Y. (2012). Kütüphanecilik ve bilgi bilim eğitiminde gelişmeler ve program değişiklikleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(2), 227-261. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK>
- Tonta, Y. (2015). *Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'nün Bilgi Okulları Örgütü (iSchools.org) üyeliğine kabul edilmesi* (yayımlanmamış makale) <https://bby.hacettepe.edu.tr/bbywebsayfalar/kabulsureci.pdf>
- Welch, T. (2016). IFLA efforts to provide standards for international library and information studies education: The role of the IFLA section of education and training – A case study. *IFLA WLIC Temmuz 2024 tarihinde* <https://library.ifla.org/id/eprint/1441/1/144-Weech-en.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Witte, S. D., Gross, M. R ve Latham, D. L. (2015). Mapping 21st century skills: Investigating the curriculum preparing teachers and librarians. *Education for Information*, 31(4), 209-225. <http://dx.doi.org/10.3233/EFI-150957>
- Yılmaz, B. (2018). Türkiye'de bilgi ve belge yönetimi bölümleri ders programlarının arşivcilik ve belge yönetimi eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 1(1), 44-62.

Yoon, J. W., Andrews, J. E., ve Ward, H. L. (2021). Perceptions on adopting artificial intelligence and related technologies in libraries: Public and academic librarians in North America. *Library Hi Tech*, 37(3), 1893,1915. <https://doi.org/10.1108/LHT-07-2021-0229>

Atf için:

Polat, C., Demircioğlu Faydalıgöl, Ö., (2024). Bilgi bilimi eğitiminde yeni eğilimler ve Türkiye’de eğitim veren bilgi ve belge yönetimi bölümleri müfredatlarının IFLA temel bilgi alanlarına göre analizi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 689-727. doi: 10.54558/jiss.1527552

Etik Beyan:

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi’nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Yazar Katkıları:

“Bilgi bilimi eğitiminde yeni eğilimler ve Türkiye’de eğitim veren bilgi ve belge yönetimi bölümlerin müfredatlarının IFLA temel bilgi alanlarına göre analizi” başlıklı çalışmaya yazarlar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ek: IFLA TBA'lara Karşılık Gelen Örnek Ders Müfredatı

Zorunlu Dersler	1. sınıf Güz Dönemi Dersleri	1. sınıf Bahar Dönemi Dersleri	2. sınıf Güz Dönemi Dersleri	2. Sınıf Bahar Dönemi Dersleri	3. sınıf Güz Dönemi Dersleri	3. sınıf Bahar Dönemi Dersleri	4. Sınıf Güz Dönemi Dersleri	4. Sınıf Bahar Dönemi Dersleri
Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	Bilgi ve Belge Yönetimi Bilimine Giriş	Bilgi Okuryazarlığı/ Dijital Okuryazarlık	Bilgi Mevzuatı	Kullanıcı Grupları ve Bilgi Arama Davranışları	Danışma Hizmetleri	Bilgi Merkezlerinde Coğrafi Bilgi Sistemleri	Meslek Etiği	Bilgi Ekonomisi
Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Bilgi Kaynakları	Akademik Yazma Becerileri	Araştırma Yöntemleri	Bilginin Düzenlenmesi	Bilginin Görsel Sunumu	Derme Yönetimi	Bilgi Güvenliği	Yenilik Yönetimi
Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)	Temel Bilgi ve İletişim Teknolojileri	Bilgi Sistemleri Tasarımı	Sistem Analizi	Bilgi Mimarisi	Bilgi Merkezleri Yönetimi	İçerik Yönetimi	Yapay Zekâ Uygulamaları	Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması
Seçmeli Dersler								
Temel 1: LIS Temelleri (TBA 1-7-8)	İletişim ve Toplum	Tıp ve Sağlık Bilimlerinde Bilgi Yönetimi	Hukukta Bilgi Yönetimi	Medyada Bilgi Yönetimi	Bilgi Danışmanlığı	Bilimsel ve Teknik Bilgi Yönetimi	Bilgi Hukuku	Konu Uzmanlığı
Temel 2: Teknik ve Yönetim (TBA 2-4-5)	Bilgi Yönetimi Kavramları	Araştırma Kütüphaneleri	Okul Kütüphaneleri	Dizinleme ve Sınıflama	Nadir ve Yazma Eserler	Halk ve Çocuk Kütüphaneleri	Veri Madenciliği	Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi
Temel 3: Kullanıcı Hizmetleri (TBA 3-6)	Bilgisayar Yazılımı	Programlama ve Algoritmalar	WEB Tasarımı	Bibliyometri	Veri Tabanı Yönetim Sistemleri	Arşiv Yönetimi	Toplam Kalite Yönetimi	Kullanıcı Arayüz Tasarımı

